

HOTĂRÂREA CURȚII
28 aprilie 1998*

Jessica Safir
împotriva
Skattemyndigheten i Dalarnas län, anterior
Skattemyndigheten i Kopparbergs län

(cerere de pronunțarea a unei hotărâri preliminare,
formulată de Länsrätten i Dalarnas län,
anterior Länsrätten i Kopparbergs län)

„Libertatea de a presta servicii – Libera circulație a capitalurilor –
Impozitarea veniturilor din economiile sub formă de asigurări de viață –
Legislația unui stat membru care instituie regimuri de impozitare diferite
în funcție de locul de stabilire a întreprinderii prestatoare de servicii”

Cauza C-118/96

În cauza C-118/96,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, de către
Länsrätten i Dalarnas län, anterior Länsrätten i Kopparbergs län (Suedia), pentru pronunțarea,
în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Jessica Safir

și

Skattemyndigheten i Dalarnas län, anterior Skattemyndigheten i Kopparbergs län,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 6, 59, 60, 73 B și 73 D din Tratatul
CE,

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M.
Wathelet și R. Schintgen, președinți de cameră, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida
(raportor), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, și P.
Jann, judecători,

avocat general: domnul G. Tesauro,
grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

* Limba de procedură: suedeza.

— pentru domnișoara Safir, de către domnii J.-M. Bexhed și G. Lundsten, avocați în Stockholm,

— pentru guvernul suedez, de către doamna L. Nordling, rättschef în Secretariatul juridic (UE) din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent,

— pentru guvernul danez, de către domnul P. Biering, șef de departament în Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agent,

— pentru Guvernul Regatului Unit, de către domnul J. E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de domnul C. Vajda, barrister,

— pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnii A. Caeiro, consilier juridic, și K. Simonsson, membru al Serviciului juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale domnișoarei Safir, reprezentată de către domnii J.-M. Bexhed și G. Lundsten, ale guvernului suedez, reprezentat de către doamna L. Nordling, ale guvernului danez, reprezentat de către domnul P. Biering, ale Guvernului Regatului Unit, reprezentat de către domnul J. E. Collins, asistat de către domnul C. Vajda, și de către Comisie, reprezentată de către domnul K. Simonsson și doamna H. Michard, membru al Serviciului juridic, în ședința din 10 iunie 1997,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 23 septembrie 1997,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin Hotărârea din 22 martie 1996, primită la Curte la 12 aprilie 1996, Länsrätten i Dalarnas län, anterior Länsrätten i Kopparbergs län a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolelor 6, 59, 60, 73 B și 73 D din același tratat.

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între domnișoara Safir, domiciliată în Suedia, și Skattemyndigheten i Dalarnas län, anterior Skattemyndigheten i Kopparbergs län (administrația fiscală a departamentului Kopparberg, denumită în continuare „Skattemyndigheten”), cu privire la plata impozitului pe primele de asigurare de viață cu acumulare de capital, pe care aceasta le-a plătit în 1995 către Skandia Life Assurance Company Ltd (denumită în continuare „Skandia Life”), societate britanică de asigurare care își desfășoară activitatea pe piața suedeză și care este deținută în totalitate de societatea suedeză de asigurare Skandia.

Legislația suedeză

3 Impozitarea veniturilor din economiile sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital (asigurări K), încheiate la societăți stabilite în Suedia, afectează atât companiile, cât și asigurații.

4 Societățile de asigurare stabilite în Suedia sunt obligate să plătească un impozit în conformitate cu lag (1990: 661) om avkastingskatt på pensionsmedel (lege privind impozitarea fondurilor de investiții în pensii). Acest impozit are caracteristicile tehnice ale unui impozit pe profitul din capitalul asigurat, perceput de la asigurător. Acesta se calculează conform unei metode forfetare care are la bază capitalul societății, astfel cum este stabilit la sfârșitul anului anterior impozitării, din care se scade valoarea datoriilor financiare care există la momentul respectiv și se înmulțește cu rata medie a dobânzii obligațiunilor guvernamentale din anul anterior anului de impozitare. Profitul astfel obținut se impozitează cu 27%.

5 Asigurații care au încheiat contracte cu societățile stabilite în Suedia nu pot deduce prima din veniturile lor impozabile. În schimb, sumele scadente nu fac obiectul impozitării.

6 Acest lucru este valabil și pentru asigurații care au încheiat contracte cu societăți stabilite în străinătate.

7 Veniturile din economiile sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital încheiate la societăți stabilite în străinătate, sunt impozitate în baza lag (1990: 662) om skatt på vissa premiebetalningar (premieskattelagen) (lege privind impozitarea anumitor sume plătite cu titlu de prime, denumită în continuare „premieskattlag”, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1991.

8 Conform hotărârii de trimitere, premieskattlag are ca scop garantarea unei concurențe loiale între veniturile din economiile sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital încheiate cu societăți de asigurare stabilite în Suedia, și astfel de venituri investite în societăți stabilite în străinătate.

9 Articolul 1 din premieskattlag prevede că persoanele fizice sau juridice domiciliat în Suedia sau care locuiesc permanent în Suedia, care au încheiat o asigurare de viață cu societăți nestabilite în Suedia, sunt obligate să plătească statului un impozit pe primele vărsate. În temeiul articolului 3 din premieskattlag, impozitul este de 15% din valoarea primei.

10 În plus, acești contribuabili trebuie să se înregistreze și să declare plata primei la un organism central, Skattemyndigheten.

11 În cele din urmă, articolul 5 din premieskattlag prevede că acest organism poate, la cererea asiguratului, să acorde o scutire de la plata impozitului sau să reducă acest impozit la jumătate în cazul în care societatea cu care a fost încheiată asigurarea este supusă, în statul în care aceasta este stabilită, unui impozit pe venit comparabil cu cel la care sunt supuse societățile de asigurare stabilite în Suedia. Impozitul pe prime poate fi redus la jumătate în cazul în care impozitul străin are o valoare de cel puțin un sfert din impozitul în vigoare în Suedia și poate fi eliminat în cazul în care impozitul străin are o valoare de cel puțin jumătate din impozitul în vigoare în Suedia.

12 Conform instanței de trimitere, o astfel de posibilitate de scutire de la impozit sau de reducere a acestuia are ca scop să evite ca asiguratul care contractează o asigurare de viață cu acumulare de capital la o societate stabilită în străinătate, să nu fie supus unei impozitări mai mari decât persoana care face o astfel de asigurare la o societate stabilită în Suedia.

Cu privire la faptele din acțiunea principală

13 Având în vedere că a încheiat, la începutul anului 1995, o asigurare de viață cu acumulare de capital cu societatea Skandia Life, domnișoara Safir a solicitat Skattemyndigheten scutirea de la plata impozitului pe primele de asigurare, în conformitate cu articolul 5 din premieskattelag.

14 Prin hotărârea din 12 aprilie 1995, Skattemyndigheten a redus la jumătate impozitul, stabilindu-l la 7,5 % din primele plătite către Skandia Life în 1995, suma rezultată fiind de 75 SKR.

15 Domnișoara Safir a introdus o acțiune împotriva acestei hotărâri în fața instanței competente în materie de scutiri fiscale, Riksskatteverket, care, la 3 iulie 1995, a respins acțiunea printr-o hotărâre definitivă.

16 Prin urmare, la 4 ianuarie 1996, domnișoara Safir a declarat în fața Skattemyndigheten plățile primelor pe care le efectuase, susținând că nu era obligată să plătească impozitul pe prime, pe motiv că acesta nu era compatibil cu dreptul comunitar.

17 După reexaminarea dosarului, Skattemyndigheten și-a menținut decizia de impozitare, prin hotărârile din 17 ianuarie și 25 ianuarie 1996.

18 Prin cererile din 22 ianuarie și 13 februarie 1996, domnișoara Safir a introdus, prin urmare, o acțiune în anularea deciziei de impozitare a Skattemyndigheten, în fața Länsrätten i Dalarnas län.

19 În hotărârea sa de trimitere, această instanță constată că, în ciuda obiectivului organului legislativ suedez de a menține o situație de concurență loială între deținătorii suedezi de polițe de asigurări și deținătorii de polițe de asigurări străine, structura impozitării este diferită, din punct de vedere tehnic, depinzând dacă societatea de asigurare este stabilită în Suedia sau în străinătate, și că această diferență ar putea să fie incompatibilă cu tratatul. Prin urmare, instanța a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„În cazul în care, într-un stat membru, impozitarea veniturilor din economii în asigurări de viață, încheiate cu societăți de asigurare naționale și societăți de asigurare străine, care își exercită activitățile în statul membru respectiv prin intermediul unei unități, are caracteristicile tehnice ale unui impozit pe profitul din capitalul asigurat, calculat conform unei metode forfetare și impus asiguratorului, impozitarea primelor de asigurare plătite de asigurații domiciliați în statul membru în temeiul contractului de asigurare de viață încheiat cu un asigurator stabilit în alt stat membru și care își exercită activitatea în primul stat membru, în conformitate cu normele referitoare la activitatea de asigurare transfrontalieră, cu scopul de a păstra concurența loială între asigurații naționali și cei străini, încalcă articolele 6, 59, 60 sau 73 B și 73 D din Tratatul de la Roma, având în vedere că impozitul pe respectivele prime de asigurare poate fi eliminat sau redus la jumătate de către administrația fiscală în cazul în care societatea de asigurare stabilită în străinătate este supusă, în statul său de stabilire, unui impozit pe venit comparabil cu impozitarea veniturilor din economiile în asigurări naționale din celălalt stat membru?”

20 Prin întrebarea sa preliminară, instanța de trimitere dorește să afle, în esență, dacă articolele 6, 59, 60 sau 73 B și 73 D din tratat se opun aplicării unei legislații naționale privind impozitarea asigurării de viață cu acumulare de capital, precum cea care face obiectul acțiunii principale.

21 Este necesar să se sublinieze, în primul rând, că, deși, în stadiul actual al dreptului comunitar, domeniul impozitelor directe nu intră ca atare sub incidența domeniului de competență al Comunității, este la fel de adevărat că statele membre trebuie să-și exercite competențele păstrate în conformitate cu dreptul comunitar (a se vedea, în special, Hotărârea din 14 februarie 1995, Schumacker, C-279/93, Rec. p. I-225, punctul 21).

22 Având în vedere că asigurările constituie servicii în sensul articolului 60 din tratat, este necesar să se amintească, în al doilea rând, faptul că, în conformitate cu jurisprudența Curții, articolul 59 din tratat se opune aplicării oricărei reglementări naționale care, fără o justificare obiectivă, împiedică un prestator de servicii să își exercite efectiv această libertate (a se vedea, în special, Hotărârea din 5 octombrie 1994, Comisia/Franța, C-381/93, Rec. p. I-5145, punctul 16).

23 În perspectiva unei piețe unice și pentru a permite realizarea obiectivelor acesteia, articolul 59 din tratat se opune, de asemenea, aplicării oricărei reglementări naționale care are ca efect să facă prestarea de servicii între statele membre mai dificilă decât prestarea de servicii exclusiv în interiorul unui stat membru (Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 17).

24 Este necesar să se observe că legislația în cauză în acțiunea principală stabilește un regim fiscal diferit pentru asigurările de viață cu acumulare de capital, depinzând dacă acestea sunt încheiate cu societăți stabilite sau nu în Suedia. O astfel de diferență de tratament este motivată, conform guvernului suedez, de imposibilitatea de a aplica același regim în cele două cazuri și de necesitatea de a umple vidul fiscal care ar rezulta din neimpozitarea economiilor sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital, investite în societăți nestabilite în Suedia.

25 Prin urmare, este necesar să se verifice dacă o astfel de legislație creează obstacole în calea libertății de a presta servicii și, după caz, dacă astfel de obstacole sunt justificate de motivele invocate de guvernul suedez.

26 În primul rând, spre deosebire de beneficiarii asigurărilor de viață cu acumulare de capital, care au încheiat un contract cu societăți stabilite în Suedia, beneficiarii unor astfel de asigurări încheiate cu societăți nestabilite în Suedia trebuie să se înregistreze și să declare plata primei la un organism central, Skattemyndigheten, care are și competența de a acorda scutirea de la impozit sau reducerea acestuia. Asigurații trebuie, în plus, să achite personal impozitul și să mobilizeze fondurile necesare în acest scop, ceea ce, astfel cum a susținut domnișoara Safir, are consecințe negative pentru aceștia în materie de lichidități. Sigur că astfel de obligații nu pot fi considerate ca fiind în sine contrare dreptului comunitar. Cu toate acestea, trebuie să se constate că aceste obligații, împreună cu necesitatea de a urma o procedură centralizată, pot descuraja persoanele interesate să încheie asigurări de viață cu acumulare de capital cu societăți nestabilite în Suedia, având în vedere că nu ar fi necesar niciun demers special din partea acestora dacă ar încheia astfel de asigurări cu societăți stabilite în Suedia, impozitul fiind, în acest caz, perceput în sarcina societății.

27 În al doilea rând, din explicațiile oferite în ședință de către guvernul suedez reiese că, deși răscumpărarea, după o perioadă îndelungată, a unei asigurări de viață cu acumulare de capital încheiată cu o societate care nu este stabilită în Suedia, nu presupune costuri mai mari pentru asigurător decât răscumpărarea unei asigurări încheiate cu o societate stabilită în acest stat, situația ar putea fi diferită în cazul în care răscumpărarea este efectuată după o perioadă scurtă. Caracterul mai costisitor al răscumpărării, după o scurtă perioadă, a unei asigurări de viață încheiată cu o societate care nu este stabilită în Suedia este un alt element de natură să

descurajeze o persoană interesată să încheie o astfel de asigurare, în măsura în care aceasta nu știe, la momentul încheierii asigurării, dacă și, după caz, când va proceda la răscumpărarea acesteia.

28 În al treilea rând, atunci când deținătorul unei asigurări încheiate cu o societate care nu este stabilită în Suedia solicită scutirea de la impozitul pe prime sau reducerea acestuia, Skattemyndigheten cere informații precise privind impozitul pe venit la care este supusă această societate, cu excepția cazului în care autoritatea în cauză este deja informată. Astfel cum a susținut domnișoara Safir, o astfel de cerință este foarte greu de îndeplinit pentru asigurat. Aceasta poate, de asemenea, să descurajeze societățile de asigurare care nu își desfășoară încă activitatea pe piața suedeză, să își ofere serviciile, în măsura în care aceasta implică faptul că societățile respective trebuie să le furnizeze potențialilor clienți informații precise referitoare la regimul fiscal care se aplică acestor societăți în alt stat membru.

29 În al patrulea rând, legislația în cauză în acțiunea principală prevede că stabilirea impozitului aplicabil pentru primele de asigurare depinde de evaluarea efectuată de administrație a regimului fiscal aplicabil asiguratorului care nu este stabilit în Suedia. Astfel cum reiese din dosar, Skattemyndigheten și Riksskatteverket au adoptat în 1995 hotărâri diferite în ceea ce privește cererile de scutire introduse de anumite societăți britanice de asigurări de viață, deși regimul fiscal britanic nu fusese modificat. Prin urmare, reiese că astfel de divergențe de evaluare a regimului fiscal aplicabil asiguratorilor nestabiliți în Suedia sunt de natură să genereze o incertitudine care poate descuraja persoanele care doresc să încheie o asigurare cu asiguratorii nestabiliți în Suedia, contracte de lungă durată, precum contractele de asigurare de viață cu acumulare de capital.

30 În aceste condiții, o legislație precum cea în cauză în acțiunea principală presupune un ansamblu de elemente care pot să descurajeze o persoană să încheie asigurări de viață cu acumulare de capital cu societăți nestabilite în Suedia, precum și să descurajeze societățile de asigurare să își ofere serviciile pe piața suedeză.

31 Este necesar să se adauge că, în cazul în care legislația în cauză în acțiunea principală permite luarea în considerare a impozitului aplicabil în alt stat membru, pentru a respecta, conform guvernului suedez, principiul egalității de tratament impus de dreptul comunitar, totuși există un efect de prag, astfel cum a susținut domnișoara Safir, dat fiind că un astfel de impozit nu este luat în considerare în cazul în care acesta nu are o valoare de cel puțin un sfert din impozitul în vigoare în Suedia. Într-adevăr, impozitul aplicabil în alt stat membru trebuie să reprezinte cel puțin un sfert din impozitul pe primele de asigurare pentru a putea fi redus la jumătate și cel puțin jumătate din acest impozit pentru a putea fi eliminat. Ca urmare a acestui efect de prag, impozitarea veniturilor din economiile sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital încheiate cu societăți nestabilite în Suedia poate să fie, în majoritatea cazurilor, mai mare decât cea aplicabilă veniturilor din economiile investite în societăți stabilite în acest stat.

32 În plus, ar trebui subliniat faptul că o legislație precum cea suedeză îngreunează sau chiar face imposibilă sarcina instanței naționale, căreia i s-a solicitat să verifice dacă regimul fiscal este discriminatoriu sau nu, de a compara, pe de o parte, impozitul pe randament, care se aplică asigurărilor încheiate cu societăți stabilite în Suedia, și, pe de altă parte, impozitul pe primele de asigurare plătite societăților nestabilite în acest stat.

33 Or, pot fi luate în considerare și alte sisteme, mai transparente, capabile să umple golul fiscal invocat de guvernul suedez și care, în același timp, restricționează mai puțin libertatea de a presta servicii, în special un sistem de impozit pe venitul din capitalul asigurării de viață,

calculat după o metodă forfetară și care se aplică în același mod tuturor asigurărilor, indiferent dacă sunt încheiate cu societăți stabilite în statul membru în cauză sau în alt stat membru.

34 În aceste condiții, motivele invocate de guvernul suedez, și anume imposibilitatea de a aplica asigurărilor de viață cu acumulare de capital încheiate cu societăți nestabilite în Suedia aceleași regim fiscal ca și cel aplicat unor astfel de asigurări încheiate la societăți care sunt stabilite în Suedia, precum și necesitatea de a umple golul fiscal rezultat în urma neimpozitării veniturilor din economiile sub formă de asigurări de viață cu acumulare de capital, investite în societăți nestabilite în Suedia, nu sunt de natură să justifice o legislație națională referitoare la impozitarea asigurării de viață cu acumulare de capital, care presupune o serie de elemente la fel de restrictive în privința libertății de a presta servicii ca și impozitarea care face obiectul acțiunii principale.

35 Având în vedere punctele anterioare, nu este necesar să se aprecieze dacă o astfel de legislație este, de asemenea, incompatibilă cu articolele 6, 73 B și 73 D din tratat.

36 Prin urmare, este necesar să se răspundă instanței naționale că articolul 59 din tratat se opune aplicării unei legislații naționale privind impozitarea asigurării de viață cu acumulare de capital, precum cea care face obiectul acțiunii principale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

37 Cheltuielile efectuate de guvernele suedez, danez și de Guvernul Regatului Unit, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de către Länsrätten i Dalarnas län, anterior Länsrätten i Kopparbergs län, prin Hotărârea din 22 martie 1996, declară:

Articolul 59 din Tratatul CE se opune aplicării unei legislații naționale privind impozitarea asigurării de viață cu acumulare de capital, precum cea care face obiectul acțiunii principale.

Rodriguez Iglesias

Gulmann

Ragnemalm

Wathelet

Schintgen

Mancini

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 28 aprilie 1998.

Grefier

Președinte

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias